

Dosarul nr. 3ra-721/23
2-21042630-01-3ra-30072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (Gr. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, I. Dutca, V. Negru)

ÎNCHEIERE

14 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de Consiliul municipal Chișinău,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Keramin Chișinău” împotriva
Consiliului municipal Chișinău, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și relații
Funciare cu privire la anularea somației și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău și s-a menținut hotărârea din
22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 17 iulie 2020, SRL „Keramin Chișinău” s-a adresat cu acțiune de contencios
administrativ împotriva Consiliului municipal Chișinău, Direcția Generală
Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare privind anularea somației Consiliului
municipal Chișinău, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare nr.
01/1-08-324 din 31.12.2020 și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 02.04.2013, a solicitat
Primăriei mun. Chișinău acordul de amenajare a unei parcări publice fără plată, pe
terenul adiacent (din fața) imobilului din str. Uzinelor 19, mun. Chișinău. Prin
permisul nr. 343 emis de către Direcția Generală Transport Public și Căi de
Comunicație a Primăriei mun. Chișinău, s-a permis amenajarea teritoriului pe o
suprafață de 900 m². Lucrările de amenajare au fost finalizate în luna iulie 2013, iar
parcarea a fost utilizată de publicul larg, nefiind prevăzute indicatoare de
restricționare, bariere, porți de acces etc.

A indicat că, la data de 06 ianuarie 2021, a recepționat somația 01/1-08-3242 nr.
31.12.2020, în care se indica, precum că asupra terenului SRL „Keramin Chișinău”
în legătură cu care reclamantul avea doar o autorizație de amenajare a unei porțiuni
de teren, s-a instituit o suprafață. Totodată, în somație reclamantului i s-a solicitat
pentru perioada 01.03.2019-22.05.2019 să achite o redevență, în sumă de 11 582 de

lei. Astfel din somație rezultă că SRL „Keramin Chișinău”, i se impută plata pentru utilizarea terenului cu nr. cadastral 0100307746, cu suprafața de 0,9593 ha din str. Uzinelor 19, mun. Chișinău.

Considerând somația Consiliului municipal Chișinău contrară legii, reclamantul a adresat o cerere prealabilă, prin care și-a motivat dezacordul legal și a relatat că SRL „Keramin Chișinău” nu a beneficiat de dreptul de suprafață asupra terenului în cauză, dar a obținut o autorizație de amenajare a terenului, care anterior era utilizat ca parcare neautorizată a autoturismelor și era o sursă de noroi și murdărie pentru întreaga zonă.

Ca răspuns la cererea prealabilă a reclamantului, pârâtul a expediat notificare, prin care a insistat ca redevența pentru presupusa suprafață, să fie achitată de către SRL „Keramin Chișinău”.

Reclamantul a menționat că, nu a obținut un drept exclusiv de folosință a teritoriului, nu l-au îngrădit, nu au fost montate bariere, porți, etc. Acest teritoriu, nu a fost autorizat ca parcare proprie a reclamantului și nu le-a fost rezervat un număr de locuri de parcare, ci, pe parcursul întregii perioade, cât SRL „Keramin Chișinău” a deținut imobilul pe str. Uzinelor 19, teritoriul din fața imobilului respectiv a fost folosit neîngrădit de orice persoană care dorește. Astfel SRL „Keramin Chișinău”, a contribuit din mijloace proprii la amenajarea unui spațiu public, dar nu a beneficiat de dreptul de suprafață asupra terenului respectiv, prin urmare consideră că nu este legal să fie impus la plata unei redevențe, pentru o presupusă suprafață.

A solicitat SRL „Keramin Chișinău” anularea somației Consiliului municipal Chișinău, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare nr. 01/1-08-324 din 31.12.2020 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis parțial acțiunea.

S-a anulat somația Consiliului municipal Chișinău, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare nr. 01/1-08-324 din 31.12.2020.

În rest pretenția cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă, ca neîntemeiată.

La 30 iunie 2022, reprezentantul Consiliului municipal Chișinău, Ursu Ion a depus apel împotriva hotărârii din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău și s-a menținut hotărârea din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d. 99, 100-108).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că, prin hotărârea din 04 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, devenită irevocabilă, s-a respins cererea chemare în judecată depusă de Consiliul mun. Chișinău și Primarul mun. Chișinău împotriva SRL „Keramin Chișinău” cu privire la încasarea datoriei (f.d. 63-65). Or, obiectul litigiului în hotărârea nominalizată, este încasarea sumei de 11 582 de lei pentru utilizarea terenului pentru perioada 01.03.2019-22.05.2019, sumă care constituie și obiectul somației nr. 01/1-08-3242 din 31.12.2020 în prezentul litigiu.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a menționat că, hotărârile judecătorești definitive sânt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg

teritoriul Republicii Moldova, iar neexecutarea nemotivată a actelor judecătorești atrag răspunderea prevăzută lege. În conformitate cu prevederile art. 140 din Codul administrativ, un act administrativ individual obține puterea lucrului decis atunci când nu mai poate fi contestat nici pe cale prealabilă, nici prin acțiune în instanța de judecată competentă. Astfel, puterea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești semnifică faptul că o acțiune nu poate fi judecată în mod definitiv decât o singură dată, iar hotărârea este prezumată a exprima adevărul și nu trebuie să fie contrazisă de o alta hotărâre.

A relatat instanța de apel că, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare la adoptarea somației contestate nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu legea. Astfel, în raport cu materialele cauzei, instanța a constatat că, somația Consiliului municipal Chișinău, Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare a fost emisă contrar prevederilor legislației în vigoare, iar instanța de fond întemeiat a dispus anularea acesteia ca fiind ilegală.

A concluzionat că, argumentele expuse de către apelant sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond, reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu normele legale.

La data de 29 aprilie 2023 Consiliul municipal Chișinău, a depus cerere de recurs nemotivată, iar la 22 iunie 2023, a declarat recurs motivat împotriva deciziei din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 110-112, 114-115), solicitând admiterea cererii de recurs și casarea deciziei recurată, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului recurentul a indicat că, hotărârile instanțelor inferioare sunt neîntemeiate, fiind emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și că circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin.

A relatat că, prin efectul Legii nr. 133/2018, din 01 martie 2019, s-a instituit drept de suprafață asupra terenului care aparține unităților administrativ-teritoriale, în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B și al proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C al registrului bunurilor imobile. Conform art. 29 alineatul (2) din Legea 1125/2002 în redacția Legii 171 din 19.12.2019, suprafațiarul care deține suprafață legală în temeiul alin. (1) lit. d) sau e) este obligat să achite în bugetul local o redevență anuală, determinată de autoritatea publică locală, pentru terenul care aparține unității administrativ-teritoriale, dar care nu va fi mai mică decât plata anuală minimă de arendă a terenurilor proprietate publică, stabilită conform art. 10 alin. (11) din Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.

A notat recurentul că, prin intermediul Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare s-a elaborat și emis somația nr. 01/1-08-3242 din 31.12.2020, în vederea încasării redevenței la bugetul public municipal, pentru utilizarea de către reclamant/întimați a terenului proprietate municipală.

A mai indicat recurentul că reclamantul/întimat a contestat nu un act administrativ dar o operațiune administrativă, or, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul de drept public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea modificarea sau stingerea raporturilor

juridice de drept public, or somația/preavizul nu întrunește exigențele prevăzute de lege și nu conține elementele unui act administrativ.

Prin urmare somația contestată de reclamant în ordinea contenciosului administrativ, nu este executoriu, deoarece nu produce nemijlocit efecte juridice, iar potrivit art. 15 din Codul administrativ, operațiunile administrative pot fi contestate doar concomitent cu actul administrativ individual.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul depus de Consiliul municipal Chișinău a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău la data de 26 aprilie 2023

La data de 29 aprilie 2023, Consiliul municipal Chișinău, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în termenul stabilit de art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (f.d. 110-112).

Alineatul (2) al art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), prevedea că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată recurentului la data de 16 iunie 2023.

La data de 22 iunie 2023, Consiliul municipal Chișinău, a depus recursul motivat împotriva deciziei din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 114-115).

Astfel, recursul depus de Consiliul municipal Chișinău, împotriva deciziei din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Consiliul municipal Chișinău, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Conform art. 246 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a) - f).

Din analiza prevederilor citate, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, depus până la data de 01 septembrie 2023, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la art. 246 alin. (2) din Codul administrativ ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Consiliul municipal Chișinău, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cadrul examinării cauzei și cererea de apel, care au fost analizate de către prima instanță și Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate corespunzător.

Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretării și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Consiliul municipal Chișinău.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Consiliul municipal Chișinău, se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc